

Trágyagypsz!

Mint az összes Erdélyi Gypszgyárak központi irodája, ajánlunk

kitünő erdélyi trágyagypszet!

A leghálásabb és legolcsóbb műtrágya az ERDÉLYI TRÁGYAGYPSZ amely különös sikerrel alkalmazható istállótrágya javítására és conserválására, luczerna, lóhere és a pillangós növények trágyázására, mészszegény vagy szikes talajok javítására, szőlőtrágyázásra, burgonya és konyhakertészethez.

Legolcsóbb árajánlattal bármely vasuti állomásra készséggel szolgál a 1590

Magyar Gypszkereskedelmi
Részvénytársaság,

BUDAPEST,
V., kerület, Dorottya-utca 9. szám.

Url Rezső

sertésbizományos

BUDAPEST,

VIII. Bérkocsis-utca 12.

Sertéseket

sovány és hizott állapotban a legmagasabb napi árakon értékesít.

1534.

Lónyiró ollók,**Marhanyiró ollók,**

Ló- és marhanyiró gépek „HELIOS”
istálló lámpa stb. s egyéb gazdasági cikkek

legjobb minőségben jutányos árban szerezhetők be

SCHOTTOLA ERNŐ

cégnél

BUDAPEST, VI-ik kerület Andrassy-ut 2. szám.

Arjegyzék ingyen és bérmentve. 1532.

A SMITH-PREMIER-IRÓGÉP

a világ legjobb gépe. — Grand Prix 1900. Paris.

300,000 darab Smith-Premier már használatban.

Vezérképviselő Erdély, Szatmár- és Máramaros megyék részére:

Strasser Izidor

Kolozsvár, Wesselényi Miklós-utca 22.

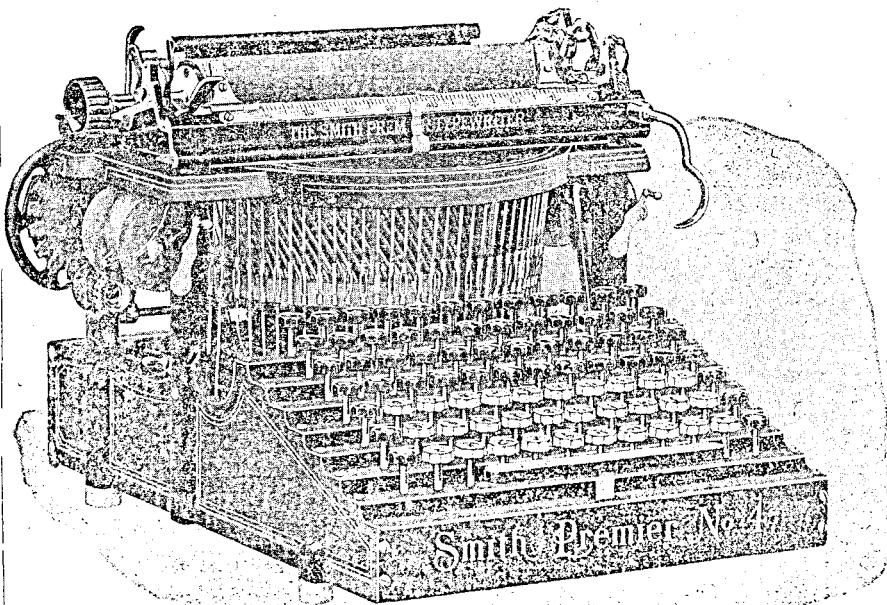
Központ:

Budapest, Andrassy-út 4.

Írógépmunkákat és sokszorosításokat a legjutányosabb árban elvállalok.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

1546.

Egyedüli FERLACHI gyártmány,

mely a bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el.

Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus 1323

fegyvergyár és (präcios) puskaműves

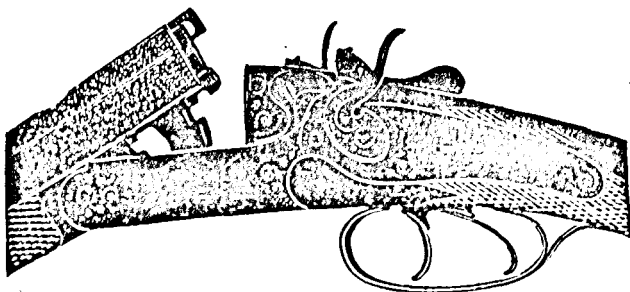
FERLACH (KARINTHIA) szállít elsőrangú bármely rendszerű vadász- és cséllövő-fegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben Különlegesség nagyon könnyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8 — kilogramm.

Ujdonság: Browning-féle automatikus sorét ismétlő fegyver 225 korona gyári árban.

Magyar árjegyzék kívánatra bérmentve.

Lovelezés magyar!

Lovelezés magyar

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDÁTSZTI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Mezőgazdaság és tudomány. — r. —	447
Elvi jelentőségű kuriai határozatok V. Gy. dr.	449
A vizelet nitrogénjének konzerválásáról és hatásáról. Dr. Ejury Lajos.	450
A szarvasmarha túlvékony farka. Hatmuth A.	450
Méz a levegőben. J. S.	451

Tárca:

A japáni mezőgazdaság. P. J. II	448
---------------------------------	-----

Kisebb szakközlemények:

Fiatalszerveknek csontlisztrel való takarmányozása. — A vetőmagvak konzerválásáról. — Komlótrágyázi kísérletek istállótrágyával és hozzákevert műtrágyával. — A lovak inguladásának kezelése.	451
---	-----

Irodalmi szemle:

Könyvismertetés	452
-----------------	-----

Egyleti élet:

Meghívó az E. G. E. ig.-vál. ülésére.	452
Az E. G. E. kolozsvármegyei szakosztályának intéző-bizottsági ülése.	452

Válasz közlemények:

Időjelzés.	453
------------	-----

Mírdetések

Mezőgazdaság és tudomány.

Mindenki, aki a mezőgazdasággal gyakorlatilag foglalkozott, vagy a gyakorlati gazdálkodással érintkezett, el kell, hogy ösmerje, hogy, sajnos, nem mindig indokolt, de nem is mindig indokolatlan bizalmatlanság fészkelődött be a gyakorlati gazdába a tudomány ellen. Ennek okai nagyon különbözők és részben a két hivatás természetében gyökeredeznek. Hiszen az egyik oldalon az egyes tagokat építik föl egy egész, életképes szervezetté, a másik oldalon ezt a szervezetet anatómiai alkotórészeire bontják föl és a különböző életműködéseket a legmesszebbmenő vizsgálatnak vetik alá. Az egyik oldalon a gyakorlati gazda az egyes részeket harmonikus egésszé köti össze; a másik oldalon az elméleti tudás az egészet specializálja. Az érdekeknek ezen látszólagos elágazása ellen igen gyakran emelkednek ösztönszerű hangok, melyek a tudományt lekicsinylik és öntudatos vélemények, melyek nyomtatékkal hangoztatják, hogy a mezőgazdaságtan egységes tudomány, amely a specializálással nem nyerhet, hanem inkább veszélyeztetik, mert a mezőgazdaság mint olyan szétválaszthatatlan egészet alkot.

Ezzel az érdekes kérdéssel foglalkozik Rümker dr. a breslauer mezőgazdasági főiskola rektora „Mezőgazdaság és tudomány” című most megjelent munkájában,* mely nemcsak a mezőgazdaságtól távolabb állók körében, hanem a gyakorlati gazdák között is fölvilágosítón és földerítően hathat és mely kiválóan érdekes lehet mindazoknak, akik a mezőgazdaság nagy problémáival foglalkozni szoktak. Érdekes fejtegetései főként erre a két pontra terjednek ki:

1. Hogyan keletkezett az, amit ma a mezőgazdaság tudományának nevezünk?

2. Miben áll ez ma és milyen a mezőgazdasági gyakorlathoz való viszonya?

Különösen a második pont második része ébreszthet nálunk is kiváló érdeklődést. És itt szó szerint közöljük azt, amit Rümker az előzőkre utalva kifejt:

„Miután áttekintést nyertünk arra nézve, amit a modern mezőgazdaságtan ma tartalmaz, tárgyal és ad és arra nézve, hogy más tudományokkal milyen viszonyban áll, vagy kel-

lene állnia, a gazdasági gyakorlathoz való viszonyának megbeszélésére térek át; mert miután a mezőgazdasággal bármily formában foglalkozó emberek, akár önálló gazdák, gazdasiztek, hatóságok, gazdasági egyesületek tisztviselői, gazdasági iskolák tanítói, gazdasági szakírók legyenek is, ezt a kérdést gyakorlati szempontból értékelik; semmiesetre se lehet közömbös az, milyen a számszerint elenyésző kisebbség által képviselt tudomány viszonya a széles körű gyakorlathoz.”

Az „elmélet és gyakorlat,” a „tudás és lehetőség,” a „miért?” és a „hogyan?” a mezőgazdaságban nem állnak egymással szemben olyan kiegyenlíthetetlen ellentétben, mint ahogy azt általában hiszik. Sőt ellenkezőleg: a modern mezőgazdaságtan a mezőgazdasági gyakorlat talajából nőtt ki és a gyakorlat köréből született mindig újra, valahányszor holt pontra jutott. A legszorosabb értelemben vett tudomány is tapasztalaton alapszik a mezőgazdaságban, vagyis exakt kísérletek és vizsgálatok eredményein és azoknak bíráló magyarázatain. Tehát az alap a tudománynál is, miként a gyakorlatban is a tapasztalat; csak hogy a tudománynál tervszerűen és céltudatosan, a gyakorlatban pedig gyakran véletlenül és tökéletlenül, vagy egyoldalúan szerzik meg a tapasztalatokat

Honnan származik hát sok gyakorlati embernek a tudomány ellen való bizalmatlansága? Teljesen indokolatlan az, vagy nem előítélet? Hogy ezt kinyomozzuk, az okokat kell megvilágítani. Ennek a bizalmatlanságnak több forrása van és pedig főként a következők:

1. Képzett gazdák — nem lehet és nem szabad ezt tagadni — gyakran balsikereket érnek el gazdaságukban. Ezekben az esetekben azonban távolról sem annyira a tudomány, mint inkább annak alkalmazása a hibás, amennyiben az illető tanulmányainak ideje alatt többet akart elsajátítani, mint amennyit megemészteni képes volt, vagy pedig túlságos korán, nem elég sokáig vagy nem elég okszerűen folytatta tanulmányait ahhoz, hogy a fölműveltség veszélyein meg ne akadjon, illetőleg ennek a ténynek magyarázata az lehet, hogy a mezőgazdasági gyakorlat sikerének alapja nemcsak a tudás, hanem a

* Berlin, Paul Parey kiadása. Ára 1 márka

Jobb
és megbízhatóbb
magvak

nem léteznek, mint a minőket
31 év óta szállít

Mauthner Ödön

cs. és kir. udvari

magkereskedése

Budapest

VII. ker., Rottenbiller-utca 33. sz.

IV. ker. Kossuth-Lajos-utca 4. sz.

ÁRJEJYZÉKEK

ingyen és bérmentve küldetnek.

Az aratási és cséplési Árjegyzékünk

megjelent és azt kívánságra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük.

1006

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V. Alkotmány-utca 31. sz.

megfelelő képesség is, amely a jellemről, a neveléstől és a gyakorlati tapasztalatoktól is függ.

2. A gyakorlat tapasztalatai a tudomány tapasztalataival helylyel-közzel látszólagos, vagy valóságos ellenmondásban vannak.

Az első arra vezethető vissza, hogy a tudomány elveinek gyakorlati alkalmazása sokoldalú hatásoknak és körülményeknek legkörütekintőbb figyelembevételét kívánja meg. Ha már most ezek közül véletlenül néhány fontos figyelmen kívül marad, akkor az eredmény csak negatív lehet, anélkül, hogy ezért az elv hibás lenne. Egy ilyenformán befagyott kísérletet meg kellene ismételni és nem mindjárt abbahagyni, mint az gyakran történik, amikor is aztán persze följogosítva érzik magukat mindenféle következtetésekre, melyek helytelenek, mert, koraiak voltak. Ily esetekben a gyakorlat és tudomány megegyezésének hiánya megint az utóbbi egyoldalú, vagy hibás alkalmazásától ered, vagyis az oknak és hatásnak a gyakorlati ember részéről való hiányos mérlegelésétől.

A látszólagos ellenmondások más alakjának viszont azonban a tudomány az oka, a mennyiben képviselői közül nem egy nagyon hajlik ahhoz, hogy egy speciális esetben nyert tapasztalatot általánosítsa és ideje előtt hozzon nyilvánosságra. Ezt a hibát azonban néha a kormányhatóságok és gazdasági egyesületek is elősegítik. Mert a túlkorai, még le sem záródott tudományos munkáknak „eredmények”-kel illusztrált ismertetései gyakran olyan éretlen gyümölcsöt tárnak a gyakorlat embere elé, amelytől az aztán gyomrát rontja el. A kísérletek és vizsgálatok további folyamán aztán korlátozások, javítások, specializálások derülnek ki, az éretlen tanokat meg kell változtatni, néha egészen le kell dönteni és té-

veseknek beösmerni. Ez nagyon káros a gyakorlatra nézve, sok veszteséget okozott már a gazdáknak és a tudományt rossz hirbe hozta.

De még ha ilyen hibák nem történnek is a tudomány részéről, megeshetik, hogy a fölállított tanokat meg kell változtatni, mint az a humusztheoriával, a nitrogéntheoriával, az ásványi theoriával és egyebekkel történt. Minden jelentékeny haladásnak a balsikerek során kellett és kell keresztülmennie; az igazsághoz csak a tévedéseken keresztül vezet út. Így van ez tökéletlen világunkban és így is marad az mindörökké. Az ellenmondások ezen utolsó csoportját neveztük valóságos ellentmondásoknak, melyeknek okai ezen esetekben a tudomány részén vannak és annak folytonos haladásából erednek, tehát elkerülhetetlenek.

Maga a tudomány is hibázott már túlzásokkal és egyoldalúsággal és ezáltal a gyakorlati emberek bizalmatlanságát idézte föl. Ideszámíthatjuk többek közt a váltógazdálkodásnak a 19. század első felében történt túlértékelését, a szarvasmarha nyári istállótakarmányozásának túlbecsülését, stb.

4. A mezőgazdasági tudomány némely körében a tapasztalatoknak elszigetelt publikációja iránt van hajlandóság hatósági szorgalmazás nélkül is és rossz szokások lépnek föl, melyek bizony nem járulnak ahhoz hozzá, hogy tudományunknak a gyakorlat, vagy a tudósvilág körében való tekintélyét emelje, vagy csak föntartsa is.

Nem az a fődolog, hogy az új vívmányokat minél gyorsabban a gyakorlat körébe vigyük, ki és lehető gyorsan és sokat publikáljuk, hanem az, hogy minden, mit kiadunk, megbízható és biztosan megokolt legyen és pedig nemcsak saját vizsgálódásainkkal, hanem —

amennyiben a cél és a körülmények kívánják — mások ezirányú kutatásainak figyelembevételével és méltatásával. Manapság valóságos divattá vált bizonyos körökben a nyilvánosságra való hozás dühe, a létező irodalom ignorálása, vagy kalózszerű fölhasználása, meg az, hogy mindjárt úgy tesznek, mintha az első tojást ők tojták volna. Azt a helytelenséget is észlelhetjük, hogy az olvasót csak csak az átlag vagy végösszegekkel torkolják le és a vizsgálatok részleteit, a fejlődés menetét el-leplezik előle. A publikálás ezen módja azonban nem tudományos és nem alapos és nem kelt bizalmat az olvasóban.

A szerencsétlen reklámhajhászás is sokat ártott a mezőgazdaság tudományának és olyan buja virágokat hajtott, hogy szégyen azokra nézve, akiknek részük van benne s ez által tudományunk kompromittálásában. Sajnos, hogy nem akadt még senki, aki ezen rendszerek tudománytalanságát és irrealitását kellőképpen ostromozta és pellengérré állította volna.

Mindezek a mindjobban elharapódzó hibák és rossz szokások a hanyatlás jelei. Óvakodjunk attól, hogy a külsőségek és a tetszetőség kultuszát tovább úzzuk. Legfőbb ideje, hogy szerény, zajtalan, reális munka lépjen a sietés és hamis becsvágy helyébe, mert hiszen a mezőgazdaság tudománya mint viszonylag ifjú tudomány úgy a többi tudományág, mint a még ezután bevonandó mezőgazdasági gyakorlat előtt igen exponált helyen áll, semhogy ilyen hibákat elkövethetne.

Szóval, ebből a néhány pontból is — melyeknek száma szaporítható lenne — láthatjuk, hogy az elmélet és gyakorlat között levő differenciáknak számos forrása van, hogy részben tévedésen és személyes felfogáson, vagy hibákon, részben azonban a dolog ter-

AZ „ERDÉLYI GAZDA” TARCAJA.

A japáni mezőgazdaság.

II.

Semmiben sem különbözik a japáni művelésmód a mienktől annyira, mint a trágyázásban. Az a kevés istállótrágya, mi az egy néhány ló és szarvasmarha alatt összegyűl, nem lehet elegendő arra, hogy a talaj termőképességét visszaállítsa. Csak természetes tehát, hogy mindenféle gánajt és szemetet és különösen az emberi ürülékeket szorgalmasan összegyűjtik és szétszórják a földeken. Nem óhajtok azonban az e fajta trágya gyűjtésének aprólékos részleteire is kiterjeszkedni, csak annyit említek meg, hogy a trágyadombon kívül, minélkül egy gazdasági udvar el sem képzelhető, rendszerint még más személerakóhely is van a konyhahulladékok és mindenféle levezetendő nedvek befogadására.

A ganémek mellett még sok mindenféle anyagot alkalmaznak a trágyázásra, így erdei lombot s azt a hamut, mit szántóföl-

dül alkalmatlannak vélt nagykiterjedésű fölterületek tövig perzselése által nyernek. Alkalmaznak még olajpogácsát, csonthamut, égett meszet s nagy előszeretettel gyűjtik a halaktól származó guanot.

Szinte mesés a japáni vizek halgazdasága, úgy, hogy a lakosság nem is tudja elfogyasztani az óriási tömeget, noha konyháján mindig találunk halat. Különösen a heringnemeket dolgozzák fel trágyává, úgyszintén a lazacot. Amit a halak közül a konyhán fel nem használhatnak, abból olajat állítanak elő s az ezen eljárás mellett visszamaradó anyagokat dolgozzák aztán fel halguanová. Nagy vasedényekben főzik a frissen fogott halat s a fővíz felszínére kerülő zsiradékot lefölik. Az így nyert halolajjal fűszerezik a japániak szinte minden ételüket, melyek az európai izlés szerint ezáltal igen kellemetlen mellékízű nyerne. A visszamaradt, olajnyeresre már alkalmatlan anyagokat ócska gyékényekre teregetik, a nap hevének kitéve szárítják s sajtolva vagy lazán hozzák forgalomba. Alkalmazás előtt a trágyát porrátorik és komposztal keverik. A Japánban használt műtrágyák

közül az ismertett halguanó van leginkább elterjedve s méltán, mert a legértékesebb is. Az utóbbi években még külföldről is hoztak be halguanot, nevezetesen heringguanot Sibirriából és szárított sardiniát Koreából.

A haltrágyát többnyire csak mint melléktrágyát használják. De indigotelepeken magában alkalmazzák s nagy előszeretettel hintik teacserjék alá is. Általában — szinte csodálatos, hogy mennyi raffineriával jár el a japáni a trágyázásnál. Így a dohányt, gyapotcserjét és cukornádat szivesen trágyázza olajpogácsával. A trágyaanyagokat azonban nem bízzák sorsukra, hanem nagy gondnal sőt szeretettel kezelik, vegyítik más anyagokkal, elkeskenyítik és mesterségesen is siettetik a rothadási processust.

Mi szinte természetesnek találjuk, hogy a trágyát minden ceremonia nélkül el szorjuk a szántóföld egész területén, sőt a kertek trágyázásánál is így járunk el. Ezzel szemben az apró japáni gazdaságok olcsó munkásokkal közvetlenül a növényhez hordatják a trágyát folyékony vagy porrámorzsoltt állapotban s ily módon az egyes növényeket szinte

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárral (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzsákok is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

mészetén alapulnak. Az első elkerülhetők, az utóbbi nem és ebből logikusan az következik, hogy a mezőgazdasági gyakorlatnak a gazdaságtudománnyal szemben éppen olyan önálló állást kell elfoglalnia, mint a mezőgazdaságtannak alaptudományával szemben. *A gyakorlat ne vesse meg a tudományt, mert minden nappal nagyobb szüksége lesz rá; a tudomány azonban viszont ne kicsinyelje le a gyakorlatot, és ne tagadja le, vagy ignorálja azokat a tapasztalatokat, melyek a gyakorlatra nézve általában érvényesek, még ha nem is tudja megmagyarázni azokat, hanem arra törekedjék, hogy azoknak tudományos magyarázatát megtalálja, még akkor is, ha esetleg szép elméleti tanok és rendszerek dőlnek meg emiatt.*

A gyakorlati gazda főfeladata az, hogy üzemét tartós és egészében és egyes ágaiban a lehető legnagyobb tiszta jövedelmet adóvá szervezze. A tudomány legyen és lehet ebben segítsége. De ez csak általános elveket és szabályokat adhat kezébe és az azok mellett, vagy ellen szóló érvek kritikai vizsgálatát tárja föl, míg a konkrét esetben való gyakorlati alkalmazás mindig a praktikus gazda kezében marad, akinek még mindig elég tere lesz a saját bírálata alkalmazására. Mert hiszen neki kell minden egyes esetben eldöntenie, hogy a tudomány által valamely gazdasági eljárásra nézve szükségesnek ítélt előfeltételek megvannak-e, hogy a talaj, a földmivelés, trágyázás és klíma viszonyai megvannak-e, vagy megszereshetők-e például valamely növényfajta termeléséhez.

A mezőgazdasági gyakorlatban a kísérletezés útján való tanulmányozásnak kell tért foglalnia, a tudásnak kell a kísérletezés színormértékéül szolgálnia, mert csak akkor lesz az hasznos és termékeny és vezet alapos tapasztalatokhoz.

külön-külön egyénenként, természetüknek megfelelő gondozásban részesítik, ez persze a művelésmódunk szerint teljesen kivihetetlen.

Japán nagy területén belül minden apróbb területi egységnek meg van a maga sajátos művelési módja, mi igazolja *Thünennek* az elszigetelt államról kifejtett elméletét. *Thünen* ugyanis kimutatta, hogy a termelő terület és a piac egymástól való távolsága nemcsak a termények árára, hanem a művelési módra is elhatározó befolyást gyakorol. Japánban is természetesen alaposabb a földművelés a nagyobb városok közelében; a vidékeken főképpen veteményt termelnek. A városoktól nagyobb távolságra a gabonaműveket és iparivövényeket, még távolabb pedig a szemes növényeket termelik. Utóbbi területen már nem is a piacra, hanem csak saját szükségük fedezésére. Ezekhez csatlakoznak a nagy fűtárségek, melyekről éppen csak a mezőgazdasági terület trágyázására hord be fűvet a gazda. Az őserdők már csak a vadászok és szénégetők fentartására nyújtanak táplálékot, no meg a vándor esztergályosoknak is, kik az erdőségek mélyében helyről-helyre vándorolnak családjaikkal s faedényeket s más könnyen szállítható famunkát készítenek.

P. J.

A modern mezőgazdasági tudománynak, amely a közgazdaságtan és a természettudományok talaján nyugszik, ezen alaptudományoknak, valamint a gazdasági gyakorlatnak tapasztalatait saját kutatással és kísérletekkel kell törvényekké kialakítania. Mindenkor fejlődésében megtisztult, átlátszó formában magában foglalja a mezőgazdaságnak eddig szerzett tapasztalatait. Nem akar recipét adni, nem is szabad tőle recipét kérni, hanem igenis el akar vezetni az egyén kritikai megfigyeléséhez és látásához, képessé akarja tenni az egyént arra, hogy a megfigyelésekből határozott következtetéseket vonhasson le.

Szóval, képessé akarja tenni a gazdát, hogy helyes diagnoszt állítson fel, hogy kutatni tudjon, mert csak akkor lesz az képes egyrészt a természetet, másrészt a gazdasági viszonyokat üzeme javára olyan mértékben és olyan előnnyel kihasználni, amelyet nagyszerű példákban mutat a gyakorlati élet. Gyakorlati tapasztalás és alapos tudás együtt alkotják azt az alapot, amelyen úgy a mezőgazdasági gyakorlat, mint a mezőgazdasági elmélet virágozhatik és a sablonon fölülemelkedhetik.

— x. —

Elvi jelentőségű kuriai határozatok.

I. A haszonbérleti jog köréből.

1. Ha a haszonbérlemény területén levő s bérbeadott épületek valamelyike a szerződés megkötése után, de a bérlemény átvétele előtt leég, úgy a haszonbérlet már a haszonbérleti szerződés alapján jogszerűen követelhetik annak a haszonbérbe adók által leendő és a dolog természete szerint nem lehetetlen felállítását (Kuria 1904 nov. 20. G. 396-904, sz. határozata.)

2. A tulajdonossal szemben alhaszonbérletnek tekintendő, aki a tulajdonos által haszonbérbe adott ingatlanokat nem a tulajdonossal, hanem a haszonbérlettel kötött szerződés alapján birtokolja, bármi legyen is e birtoklásnak jogcíme és e szerződésnek tartalma. A haszonbérbeadó ingatlanainak birtokában mást, mint akit arra feljogosított, tűrni nem tartozik s ezért az alhaszonbérletnek kimozdítását az esetben is kérheti, ha a haszonbérleti szerződést a haszonbérlettel szemben nem is akarja megszüntetni. (Kuria 1904. dec. 1. 8209/003 sz.)

(Adott esetben bérbeadó szerződésileg kikötötte, hogy a bérlemény alhaszonbérbe nem adható, a közölt határozat tehát nem érinti azon — lapunkban már többször ismertetett — jogelvet, hogy a bérlemény ellenkező kikötés hiányában alhaszonbérletbe adható, de természetesen a bérbeadóval szemben a haszonbérbe vevő felelős a szerződés betartásáért.)

3. A haszonbérbeadó felelős azért, hogy a haszonbérlet a haszonbérleményt az egész haszonbérleti idő alatt oly állapotban és terjedelemben használhassa, amint az a haszonbérleti szerződés megkötésekor volt és amennyiben a haszonbérlet hibáján kívül a bérlemény tárgyán oly lényeges változás áll be, mely a használat által eddig elért eredményt *állandóan* csökkenti, a beállott változás kezdetétől aránylagos bérleszállításnak van helye. (Kuria 1905. évi március hó 7. 693/604. sz.)

(A határozat alapját képező esetben a tulajdonos bérbeadott egyebek közt egy vízi malmot is több évre és a bérleti idő alatt emeltetett hatósági engedélykírat alapján ugyancsak a bérbeadó tulajdonát képező, de nem a bérlemény terü-

letén levő másik malom zsillipe, minek következtében a felouzzasztott víz a haszonbérlet malom hajtására szolgáló vizierőt oly hátrányosan befolyásolta, hogy annak üzemképesége bizonyos %-kal megcsappant. A Kuria ezen % erejéig a malomra eső bérösszeget leszállította, illetve a már kifizetett összegeket illetőleg kötelezte a bérbeadót hogy azokat a bérlőnek visszafizesse).

4. A haszonbérleti szerződés joghatályllyal létesül, ha a felek a létesített jogviszony lényeges feltételeire nézve határozott megállapodásra jutottak; ez pedig megtörtént azáltal, hogy a haszonbérlemény tárgyra, a haszonbérlet tartamára és a haszonbérleti összeg mennyiségére nézve a kölcsönös megegyezés létesült. Ha a felek abban egyeztek is meg, hogy a szóbeli úton keletkezett megállapodásról utóbb írásbeli szerződést állítanak ki; az előzetes megállapodás hatályára, illetve a szerződés érvényére nézve az, hogy az írásbafoglalás meg nem történt, csak abban az esetben bírhatna befolyással, ha a felek a szóbeli, vagy levelezés útján létesült megállapodás érvényét kifejezetten az írásba foglalástól tették volna függővé. (Kuria 1904. okt. 27. G. 546/904 sz.)

5. Minthogy bérleti jogviszony nemcsak kifejezett megállapodásokból, hanem konkludens tényekből is keletkezik, az ingatlan tulajdonosa és a volt *albérlő* közt közvetlen bérviszony jött létre, ha a tulajdonos és a főbérlő között kötött szerződés bíróság felbontatván, az albérlő annak utána is benmaradt a bérleményben. (Kuria 1905 febr. 21. G. 1/1905. sz.)

6. Bérbevevő a bérbeadótól a bérleti viszonyból kifolyólag valamely új létesítmény előállítását nem követelheti, csak azt van jogosítva kívánni, hogy a bérlemény használható állapotban fenntartassék. Ennek elmulasztása esetében bérleengedést igényelhet, vagy ha a bérlemény a hiányos fenntartás miatt rendeltetésének meg nem felel, a bérletet felmondhatja és megfelelő kártérítést követelhet. Valamely építkezés teljesítésére a bérbeadó bíróság csak akkor szorítható, ha eziránt szerződési kötelezettséget vállalt. (Kuria 1905. jun. 18. I. G. 702/904 sz.)

7. A bérleti szerződésben a bérlők arra kötelezték magukat, hogy a bérlemény egy részét a bérbeadónak díjmentesen átengedik; ez a használat jogilag nem tekinthető a saját személyükre korlátoznak, s a bérbeadó csak a saját jogával élt, amikor azokat vagy másnak ingyenesen átengedte, vagy ezért fizetést kikötve ekkép másnak való bérbeadás által maga javára hasznosította, amiért is ebből folyólag, ellene kártérítési kereset nem indítható. (Kuria 1905. május hó 30. G. 826/904. sz.)

II. A vasút felelőssége.

A fuvarozó vasút az üzletszabályzat, s annak póthatározményai foglalt határozományokból csak az esetben származtathatja felelősségmentességét, ha emberei a fuvarozás körül nem jártak el vétkes gondatlansággal, avagy szándékos rosszakarral. Megállapított a vasút közlegeinek szándékos rosszakarata, ha egyes feleket más felek kárára jogtalan előnyben részesítenek (Kuria 1904. december 15. 229/904.)

(Adott esetben a vasúti közlegek másoknak nyújtva előnyt egy vagon hízomaráhat késedelmesen továbbítottak és mulasztás történt az állatok itatása körül.)

III. Gazda és cseléd közti jogviszony.

A gazda és cseléd között fennálló szolgálati viszonyból felmerült összes vitás kérdések elintézése, az 1876. XIII. t.-c. (cseléd-törvény) 115. §-a értelmében a 119. §-ban említett kártérítési igények kivételével, közigazgatási útra tartozik, következően a cseléd által a gazdája ellen ingók kiadása iránti jog érvényesítése polgári peres útra

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kékzölök és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fü és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

fehértanú, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1003

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyluzat szakszerűen készítve, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

nem tartozik. Az ingók vissza nem adásából származó kár megtérítése iránti kereset elutasított, mert a cseléd a gazdát a visszatartott és a per folyamán visszaadott ingók kiadására az illetékes hatóság utján felszólítani elmulasztotta, következőleg a károsodás az ő mulasztására is lévén visszavezethető, kártérítési igényének jogszerű alapja hiányzik. (Kuria 1904 dec. 7. G. 382/904. sz.)

V. Gy. dr.

A vizelet nitrogénjének konzerválásáról és hatásáról.

(Befejező közlemény.)

A kísérleti eredmények tehát azt mutatják, hogy a kénsvat kellő mennyiségben alkalmazva csakugyan kitűnő konzerváló hatást fejt ki, mindazonáltal használata még sem igen ajánlható, mert a trágyalével való keverése a legnagyobb óvatosságot igényli. A trágyaléből ugyanis a kénsvat hatására szénsvat szabadul fel, ami nagyon erős habzást okoz, s ezenkívül a folyadék nagy mértékben felmelegszik, úgyannyira, hogy sok esetben veszélyes is járhat. A veszélyt úgy kerülhetjük el, hogy mindig a kénsvatot öntjük vékony sugárban a trágyaléhoz még pedig folytonos keverés közben.

A trágyalé-gödörben ily módon őrzött nitrogén az elillanástól csaknem teljesen védve van.

A következőkben nézzük mi történt a vizelettel? A vizeletben konzerváló anyagok hiányában a nitrogénnek csaknem egész mennyisége ammóniákká változott át és így a nitrogén veszteség az ammóniák illékonyasága következtében igen nagy volt, amennyiben annak 56%-a veszett kárba, vagyis ugyanannyi, mint a nem konzervált trágyalénél. A konzerváló anyagokkal kevert vizeletnél a nitrogén-vesztés már csak 3-27%-nyi volt.

Böhme hogy a vizelet nitrogénjének hatását is kiderítse, szintén végzett tenyészkísérleteket, még pedig nitrogénben nagyon szegény homoktalajon. Egy kísérlet sorozatban megállapította a trágya, a vizelet és a trágyalé hatását különböző feltételek mellett, valamint a Chilisalétromét is; a másik sorozatban pedig az olyan vizeletnek a hatását tanulmányozta, amelynek nitrogénjét 150 napon át különböző módokon többé kevésbé konzerválta.

A Böhme által felállított 20 sort a következő táblázat mutatja:

1. sor: „trágya nélkül“
2. „alaptrágya nitrogén nélkül“
3. „tehéntrágya friss“
4. „Chilisalétrom“
5. „tehén vizelet friss“
6. „tehén vizelet régi“
7. „tehén vizelet + 5% trágya“
8. „tehén vizelet + 1% szalma“
9. „trágyalé friss“
10. „trágyalé friss szűrve“
11. „trágyalé friss, közömbös“
12. „tehén vizelet + 0.1% kénsvat“
13. „ „ + 0.5 „ „
14. „ „ + 1.0 „ „
15. „ „ + 0.5 „ égett mész“
16. „ „ + 1.0 „ „
17. „ „ + 5.0 „ „
18. „ „ + 1.0 „ gipsz“
19. „ „ + 5.0 „
20. „ „ + 10.0 „

Böhme kísérleteinél a nitrogént kétféleképpen adagolta, még pedig mint alaptrágyát, pár nappal a vetés előtt és mint fejtrágyát röviddel a kelés után.

A trágyázást úgy eszközölte, hogy minden tenyészvénybe egyenlő mennyiségű nit-

rogén volt, azután a nitrogén adagolást 0.4, 0.8, 1.2 grammal emelte edényenként.

A trágyák közötti különbség a növények fejlődésénél nemsokára mutatkozott; azon csoport, amely a nitrogént alaptrágyául kapta, kezdetben előnyben volt már a fejtrágyát kapott csoport felett, s a két csoport közötti különbség egész nyáron át nem egyenlőtlenített ki. Az egyes edények aratási eredményét Böhme grafikusán ábrázolta, továbbá hogy a nitrogén felvételtől helyes képet nyerjen, a learatott növényekben meghatározta a nitrogén-tartalmat, s az eredményeket itt is grafikus táblázatba állította.

A 2. sor, amely nitrogén-nélküli alaptrágyázást kapott, alig hozott valamivel több termést, mint az 1. sor, a mely egyáltalában nem trágyázott.

A 3. sornál, amely friss marhatrágyát kapott, a termés valamivel emelkedett ugyan, de a nitrogén kihasználása csak nagyon csekély volt.

A 4. sornál, a chilisalétromnak általában ismert jó hatása nyilvánult; úgy a közép, valamint a legerősebb nitrogén adagolásnál (akár mint alap, akár mint fejtrágyát alkalmazva) a szalmahozam a magvak rovására emelkedett. A nitrogén kihasználása a „fejtrágya“ csoportnál jóval kedvezőbb volt, mint az „alaptrágya“ csoportnál. A legerősebb nitrogén adagolásnál 84% volt a nitrogén kihasználása.

Tehénvizelet (5. sor friss, 6 sor régi) úgy a „fej“, valamint az „alaptrágyázásnál“ a szalma hozam csaknem egyenlő volt. A „fejtrágyánál“ a nitrogén kihasználása mégis kedvezőbb volt, mint az „alaptrágyázásnál“ az előbbinél 94-97%, az utóbbinál pedig 91-93%. Ha a terméshozam nem is ér fel egészen a chilisalétroméval, hatását mégis igen jónak jelezhetjük.

Ha a vizelethez marhatrágyát vagy szalmát keverünk, akkor a vizelet hatása illetőleg hozama erősen csökken, a nitrogén kihasználása szintén apad. A 7. sornál „alaptrágyául“ alkalmazva a vizelet és tehén trágya keverékét, a nitrogén kihasználása 68-73% volt, a 8 ik sornál (vizelet + 1% szalma) pedig 58-67%; a „fejtrágya“ csoportnál a nitrogén hozam (vizelet + trágyánál) 50-60%-ra, illetőleg (vizelet + szalmánál) 38-44%-ra süllyedt.

Ezen utóbbi eredmények azt mutatják; hogy a kártékony salétrombontó baktériumok csak akkor vonják el a növényektől a vizelet által odaszállított oldható nitrogénvegyületeket, ha azoknak holmi értéktelen szénvegyületek elegendő mennyiségben állnak rendelkezésükre. A salétrombontó baktériumok ugyanis az ilyen szénvegyületekből merítik a nitrogénvegyületek szétbontására szükséges vegyi feszítőerőt. Most már ha mi a vizelethez akár szalmát akár pedig trágyát keverünk, — miután ezek sok szénvegyületet tartalmaznak — megadjuk a módot ahhoz, hogy a salétrombontók káros hatásukat kifejthessék.

Trágyalé. (9. 10. 11. sor.) A trágyalé a hivatott sorokban feltüntetett módon alkalmazva majdnem egyenlő képet ad. A friss trágyalé csaknem úgy viselkedik, mint az 5% friss trágyával kevert vizelet; a szűrt trágyalé átlag valamivel kedvezőbb hatást fejt ki s ennél a nitrogén kihasználása is jobb volt.

A közömbös trágyalé (kénsvatval közömbösített) kedvező hozamtöbbletet idézett elő, ami azonban a közömbösítésre használt kénsvat nitrogénköti erejére vezethető vissza.

Böhme kísérleteinek második részében azt tanulmányozta, hogy a konzerváló anyagok minő hatással vannak a vizeletre? Az

ezen irányban végzett kísérletek kedvező eredményt mutattak fel, mert a vizeletnek eléggé konzervált nitrogénjét a növények igen jól használják ki, szemben és szalmában — különösen erősebb trágyázásnál — nagyobb a hozam, mint a chilisalétrom alkalmazásánál.

Az 1% kénsvat tartalmazó vizelet ha „alaptrágyául“ alkalmaztatik, aszerint hat, amint azt kisebb vagy nagyobb mennyiségben adagoljuk; nagyobb mennyiségben használva elsősorban árt a fiatal növényeknek, másodsorban tönkre teszi a talajban levő salétromképző baktériumokat, minek következtében a nitrogén kihasználása 89%-ra süllyed. Ha ellenben az 1% kénsvat konzervált vizeletet kellő óvatossággal kisebb mennyiségben használjuk, akkor az előbb említett hátrányos hatások nem következnek be, sőt a nitrogénnek 98-99%-a felhasználatik.

Ha ugyancsak az 1% kénsvat konzervált vizeletet „fejtrágyául“ alkalmazzuk, nagy hozamtöbbletet kapunk, noha a kénsvatnak a növényekre nézve itt is káros hatása van.

A konzerváló anyag alkalmazott mész és gipsz a vizelet hatását jelentékenyen emelték, a talajba vitt nitrogénnek kihasználását elősegítik, mivel az ammóniáknak salétromsavvá való átalakulását, nagyban gyorsítják.

Az ezen anyagokkal konzervált vizelet „alaptrágyául“ alkalmazva nem produkál sem magban sem szalmában éppen annyi hozamot, mint a chilisalétrom, mindazonáltal igen közel áll ahhoz. De ha ugyancsak ezt a vizeletet „fejtrágyául“ adjuk, akkor a hozam sokkal alacsonyabb lesz, mint az előbbi esetben, dacára annak, hogy a nitrogén %-os kihasználása egyformán jó volt.

Tehát a kénsvat vagy mésszel, vagy gipszszel konzervált vizelet nitrogénje, ha azt a vetés előtt alkalmazzuk, mindig jobb hozamot ad, mint akkor, ha azt fejtrágyául használjuk.

Az eredményekből az is következik, hogy a vizeletben levő nitrogén kihasználhatóság és hatására nézve közel áll a salétromhoz, s így a gazdának szakszerű kezelés mellett az állatállomány vizeletében gyorsan és erősen ható trágyaanyag áll rendelkezésére.

Dr. Ejury Lajos.

A szarvasmarha túlvékony farka.

A szarvasmarha farka, amely főként az alkalmatlan legyek elhajtására szolgál, véleményem szerint az állatoknak tenyésztési szempontból való értékesítését illetőleg egyáltalán nem lényegtelen és mint a hátgerinc nyulványát kell. figyelembe venni. Vegyünk csak szemügyre egy vékonyfarkú állatot farkától fejéig! A hátgerince vékony, gyenge, velőtartalma kevés s a feje kicsiny, emellett csontjai is gyengék, kevés velőt tartalmazók. Vágatásnál minderről könnyen meggyőződhetünk.

Aki igásmarhát vásárol, szó nélkül elhalad a vékony farku mellett, mert tudja, hogy nem való járom alá, mert nem munkabíró; inkább azok közül válogat, melyeknek feje, farka, hátgerince, lába, mind nagy, erős, jól fejlett, a marha nagyságához, természetéhez illő. Láttam sok erős, súlyos igás állatot, de a valóban nagysúlyúak közt — vékony farkut egyet sem láttam. Ismeretes, hogy az angol, hollandi, stb. szarvasmarha vékony csontjai miatt silány igavonó, ellenben a magyar ökröt ereje s beefsteaknek való kitűnő husa miatt sokra tartjuk. Hatalmas, erős csontszerkezete van ennek. Csak kára van a gazdának, ha a vékonyfarku marhát tenyésztik, mert ez

Szőlők rigolozását gőzekével

1297

A gőzekével rigolozott s már részben beültetett területek megtekinthetők Alsó-Gáld, Krakkó, Czelna, Csombord szőlőhegyeiben.

70-80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad
Timár János, Maros-Szent-Királyt.

kiszorítja a jó igavonó fajtát. Ennekelötte jó honi igavonó fajtánk volt, de nézzünk ki a barompiacra most — sajnáljuk, de el nem tagadhatjuk, hogy saját jófajtánknak mind kevesebb nyoma van, sokhelyt már elhatalmasodott a vékonycsontú farkú, kislejű fajta. Az ilyen vidékeken a legtöbb szarvasmarha csont és csontvelő-gyengeségben szenved most s ez erőhianyatlással, az élelenség benuulásával jár és kedvaz a gümőkór befészkelődésének. Juhászatonkban láthattuk, hogy az egész elektoral-juhtenyészállományt megtámadta a kergesség, mi határozottan hátgerinc és idegbaj s jó táplálékkal nem tudták megtartani, elpusztultak. Az elektoral-juh hátgerince rövid, a csigolyák, velő gyenge volt, feje kicsiny, bőre, alsólábszára vékony volt s az egész állat kicsi, vékonydongájú, sovány. Hátgerinc és idegbaj mellett tüdővész és tőgyrak is fordult elő. Akkoriban még nem volt felfedezve a tuberkulózis bacillusa s ma is előtérben áll az, hogy a kergesség a tuberkulózis magas foka. Mindenesetre gondolkozóba ejtethetnek e szomorú tapasztalatok s készíthetnek arra, hogy hasonló csapástól idejekorán megóvjuk szarvasmarhaállományunkat. A juhtenyésztésben pld. azáltal segítettek, hogy az elektoral anyákat rambouillet-kosokkal párosították. E kosoknak jóval hosszabb, erősebb hátgerincük, nagyobb agyuk, nagyobb herezacskójuk, nagyobb, erősebb heréjük, erősebb csontjaik, bőrük, keményebb és egészségesebb húsuk van, mint az elektoral-kosoknak. Az így származott utódok járványmentesek voltak és azok mind a mai napig.

Erős hátgerinc nélkül nem érhető el erőteljes sarjadék s a vékonyfarkúaknál éppen ez hiányzik. Régebben, 30—40 évvel ezelőtt, erőteljes bikáink voltak, gondja volt rá a gazdának, hogy az apaállatnak bikaalkatu nyaka és feje legyen, ily állatok sarjadékainál nem lehetett gyöngykórtól tartani. Már a mai modern bika sokat veszített az elődök testi erőteljességéből — hiszen sok tenyészetnél nem erre néznek ma, hanem kisebb szarvakra, kicsiny fejre, vékony bőrre és kicsiny farkra törekszenek.

Szarvasmarháknál pedig inkább intőjele lehetne a vékony, finom fark, nehogy még jobban eltűnjék az erős szerkezet. Ha újra erőteljes bikákat használnak tenyésztéséhez, a jövődő sarjadék erőteljességét emeljük s akkor majd sikeresen védekezhetünk a tuberculózissal szemben és esetleg ezt a betegséget egészen elnyomhatjuk.

Zárjuk el tehát istállóinkat a vékonyfarkú marhák elől!

Harmuth A.

Méz a levegőben.

Újabb időben némelyek azon véleményt kezdték fölkapni, mintha a növények nektára vízpára módjára szintén pára alakjában fölszállhatna a levegőbe, honnan mint mézharmat éjjelenként leülepednek a növények, fák leveleire. Ez bizony áldássá nőhetné ki magát a méhészekre nézve, — ha úgy volna — mert egy kevés kutatás után majd csak sikerülne talán fölfedezni, hogyan lehetne valamely mesterséges tárgyra vagy bizonyos helyre minél több mézharmat lecsapódását

előidézni, ahonnan azután a méhek fölszedhetnék a nektárt.

Csak hogy nem így van a tényállás.

Ha akkor, midőn a mézharmat képződésre lehet számítani az előjelekből, estve egy, pl. fekete finom ruhadarabot kiakasztunk a növények közé, a növények levein ott ragyog reggel a ragadós illatos édes mézharmat, de a ruhán — akár ott hagyjuk míg a nap heve éri, akár korán elvigyük onnan hűvös helyre — ilyen ragadós harmatot észlelni nem lehet. Tiszta vízarmat rakodik arra csupán s elszáll anélkül, hogy nyomot hagyna maga után még akkor is, ha tenyerünkkel végig simitunk e harmaton s oda dörzsöljük a ruhához. A növényeken levő mézharmat ruhára kenve bemázolja azt. E példából is látható, hogy a mézharmat nem a levegőből hull alá, különben nem csupán a növényekre csapódnék le, hanem a ruhára is. A vízarmatot ott látjuk kivétel nélkül mindenik növényen; a mézharmat a védett helyen álló növényeken nem fordul elő, már pedig ha a levegőből jönne, nem lehetne ilyen válogatós.

Ha egy edényben, vízben, mézet oldunk föl, tűznél melegítjük s az edényt elvevén a tűztől, arra hideg fedőt borítunk, a fedőn vastag harmatcseppek verődnek le, de abban mézet föl nem fődözhetünk. A méhek nem is bántják, csak egyelőre az illat (illo olajok) miatt móhon rajta kapnak s ott hagyják csalódva. A méz tehát nem párolog még ilyen nagyobb melegen sem, hogyan párologhasson akkor a természetes, sokkal kisebb fokú meleg hatása alatt!

Amint olvashattuk, legtöbb író csak a fák levelein képződő mézharmatot ismeri. Nó, és e leveli mézharmat színes. Pl. sárgás mocsos színű (tavasszal), haragos zöld színű (őszszel) És ha a levegőből hullának le ezek, az esetben a sárga és zöld festékanyag is párává változott volna, különben hogyan kerülhetett volna a levegőbe csendes időben s onnan vissza. Ezt ne higyük.

Ha a mézhordás megindult s már sok friss nektár van a kaptárban, — mely tavasszal mindig nagyon hig, vizenyős — a kaptárban magasra emelkedik a hőfok s éjjelenként a kaptárból kitoluló meleg párás levegő érintkezik a hideg rőpdeszkával: ott vastag harmatlecsapódás származik, de abban nincs méz, csak némi illó olaj, nem hordják vissza a a méhek. Ha a nektár elpárologhatna, e lecsapódásban mindenesetre kellene lenni cukoranyagnak. Nem találunk. Nagyon furcsa helyzetbe is jönnének a méhecské, ha a roppant fáradsággal parányi cseppecskékben behordott nektár egy része, pára alakjában kiszökne a kaptárból, Ettől ne féljünk.

A levegőből a legtisztább (desztillált) víz száll alá. A *harmat-tiszta* víz példabeszéd tárgya. A méz nem párolog, csak annak víz része illan el, minek folytán keményebbé válik a méz. Gyergyóditró.

J. S.

KISEBB SZAKKÖZLEMENYEK.

+ **Fiatal csirkéknek csontliszttel való takarmányozása.** Gerin és Andonard azt tapasztalták, hogy finoman megőrölt csontokat fiatal borjak éppen úgy megemésztették, mint

a tejet. Kísérleteiket kiterjesztették a csirkékre is és hasonló eredményt értek el.

Két ugyanazon anyától származó 700 gr élősúlylyal bíró csirke közül az egyik 4 hónap után 4 gr. maxim. csontliszt mennyiséggel takarmányoztatott. Mikor hat hónaposak lettek, leöltek. Ezideig következő súlyt értek el,

	Csontliszttel takarmányozott	Csontliszt nélkül
Élősúly	2690 gr.	2470 gr.
Súly tollak nélkül	2445 "	2000 "
Súly megtisztítva	2003 "	1790 "
Csontváz súlya	236 "	190 "

Külsőleg is feltűnőbb volt a csontliszttel takarmányozott, ennek csontja $1\frac{1}{2}\%$, nagyobb volt mézben, úgyszintén $\frac{1}{2}\%$ Phosphorsavban, mint a másikén.

Természetesen csak tiszta, egészséges csontlisztről lehet itt szó, pócecsontok bizonyosan károsan hatnak. Baromfitermelésünk érdekében jó volna, ha gazdáink e kísérleteket nagyban megkísérelnék.

+ **Vetőmagvak konserválásáról.** *Breal* kísérletei alapján az $1-5\%$ rézvitriolba áztatott majd kiszáritott magvak nagyobb terméshozamot biztosítanak, mint a nem csávázottak. A rézvitriol abszolúte nem volt káros hatással a csiraképessegre, de a rothadásnak is jobban ellenálltak, mint a nem csávázottak. Mivelhogy a szem vízzel való húzamosabb állás után szerves anyagban veszít, a csávázást a következőkben módosították:

$1-5\%$ -es rézvitrioldatba $2-3\%$ burgonyakeményítőt öntenek kicsi adagokban, a nyert csirizbe $4-5$ -szörösét öntjük a vetőmagból. — E keveréket 20 órán át nyugodtan állani hagyjuk, kivéve e csávából vékony rétegben kitergetjük és oltott mézszel illetőleg márvány vagy mézporral behintjük. Levegőn folytonos kavarással két-három óra múlva szárítjuk. A magvak ezáltal igen ellenállóképes burkot kapnak, amely rézhydroxid, gipsz, méz és burgonyakeményítőtől áll. *Breal* több éven át végzett kísérleteket és a következő eredményeket érte el.

Ha a közönséges, nem csávázott mag terméshozama 100, akkor

Magfélése	Termelés tartama napokban	Hozam
Tengeri	45	120
"	56	146
"	65	160
"	57	126
"	34	124
"	49	162
Buza	32	147
"	35	116
"	38	122
Árpa	36	420
"	19	140
Pohánka	30	116

Kísérleteit továbbá nagyban is végezte csávázottal és nem csávázottal. 5 parcellát vetett be ilyen magokkal. A csávázottak fejlődésükben mindig előbbre voltak, mint a nem csávázottak és kalászuk 100 nap után a legjobban megérették. A terméshozam, alapul véve a nem csávázottat és 100. jelölve parcellánként 137, 120, 107, 114; a kalászk súlyja pedig 146, 129, 148, 112, 121. A terméshozam növekedése a mint látható, különösen a kalász nagyságában nyilvánul.

HALDEK

magnagykereskedése, József Főherceg ö császári
és királyi Fensége udvari szállítója,

BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 9. SZ.

Ajánl
kiváló minő-
ségben jutányos ár
mellett

mustár,
tarlórépa,
hajdina,
muhar,
spergula

magot,

Lóbabót, paprikakö-
lest, fehér kölest, stb.

+ **Komlótrágyázási kísérletek istállótrágyával és hozzákevert műtrágyával.** Több parcella a következő trágyanemekkel trágyázott, három éven át ugyanazon növényvel 38 termelőnél.

I. parcella: szokásos istállótrágya mennyiséggel;

II. parcella: istállótrágya és 750 kg. thomsszalak és 400 kg. 40% kálisó hektáronként;

III. parcella: Ugyanaz, mint a II. parcellánál, de még 175 kg. csilisaléttrom is,

18 esetben érdemleges eredménnyel járt a kísérlet. Thomsszalak és kálisó őszszel szórattott ki, a csilisaléttrom azonban mindig tavasszal, a komló vágása után. Az elért eredmények, ha az első parcellát 100-al jelöljük, a következők: parcella II = 111,8, III = 124,2. Tehát a II. parcellánál a hozamtöbblet 11,8%, és a III-nál 24,2%.

A komló minősége a műtrágyák hozzáadásával nem változott. Ily trágyázások költségei pedig 3 éven át a II. parcellánál 100 k., a III-nál 240 k.-ra rugtak hektáronként. A saléttrom többlet a költségeket amint látjuk megkétszerezte. 100 kg. csilisaléttrom 7 kg. komló hozam többletet ért el.

Műtrágyák alkalmazása ezek után nagyon jól bevált a komlótermésnél is.

Dr. D.

+ **A lovak ingyuladásának kezelése.**

A tartós téli nyugalom az ingyuladások alkalmi okaihoz tartozik, e pihenési idő alatt csökken az inak ellenállóképessége, ezért tavasszal már idejekorán meg kell kezdeni a rendszeres edzést. Igen jó módszer az edzésre a fokozatos szoktatás nagyobb megerőltetéshez és naponkénti massage hidegvizsúgárral. A hidegvizsúgárt 5—10 percen át vezetjük az inakra, azután ezeket göngyöleggel könnyű megmelegedésig masszírozzuk. Az inak minden megbetegedésénél fordítsunk különös figyelmet a patkolásra. Kezdődő ingyuladással — mint a „Berl Tierärztl. Wochenschrift“ írja — a vizsúgarkezelés priesnitz-borogatással kapcsolatosan kitűnő hatású; naponta több órán át kell lépésben jártatni a lovakat s valami 14 nap alatt kiépülnek. Ha az ingyuladás mindjárt kezdettől fogva hevesen lép föl, egy napi erőlyes hűtés után erős bedörzsöléshez kell fogni; a dörzsölő anyag lemállása után célszerűnek mutatkozik a hidegvizsúgár alkalmazása és huzamos időn át való jártatás lépésben.

IRODALMI SZEMLE.

Könyvismertetés. A magyar komlóművelésről. Irta: Cséser Lajos szaktanár. Az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalatának XLIX. füzeté most jelent meg. Bővebb kritikai méltatást nem nyújtunk ezúttal, mert az később következik szakavatott tolból, csak tájékoztatni óhajtjuk a magyar gazdaközönseget, hogy a jelzett 77 oldalos füzet a komlótermesztés legújabb s gyakorlatilag is bevált eszméit hirdeti röviden, s mindenütt a hazai viszonyok s gyakorlat jól megrostált adatai dominálnak. A bevezetésben a komlótermesztés története van megírva, s helyzete a mezőgazdasági üzemből. Az I. fejezet a komlónövény-

zet s életéről szól, a II. fejezet, új komlóskertek telepítési szabályairól, itt párhuzamosan ismerteti az erdélyi karós s az alföldi drótrendszert. A III. fejezet az egy év alatt előforduló komlóskerti munkákról tanít ki; a következő IV. fejezet a komlóskert trágyázásáról, tekintettel a műtrágyákra; az V. fejezet komlótermés kezeléséről, tekintettel a fűtött komlószárító szerkezetekre. VI. fejezet a befejezésben haszon-számítások, mérlegek, jövedelmek, komlóforgalom, s árhullámzás érdekes adatai csoportosítva. A szöveget 41 kép tarkítja, azok egyrésze eredeti magyar felvételek után készült. A füzet — melyre még visszatérünk — fent jelzett vállalatnál Kolozsvárt egy koronáért rendelhető meg.

EGYLETI ELET.

Meghívó. Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ igazgató-választmánya 1905. évi július hó 24 én, (hétfőn) délután 4 órakor — Petőfi-utca 7. szám alatti helyiségében — rendes ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja

Az elnökség.

Tárgyak:

1. Monostori gazd. tanint. jutalomdíjak és ösztöndíjak megszavazása.
2. Sürgősebb tárgyak és folyó ügyek.

*

Az E. G. kolozsvármegyei szakosztályának intéző-bizottsági ülése.

— 1905. július 20. —

Elnökolt: Lészai Ferenc szakosztályi elnök.

Előadott: Éber Ernő sz. előadó.

Jelenvoltak: Farkas Gábor, Gruner Károly, Irsay József, Tokaji László és Vetési Imre intéző-bizottsági tagok.

1. A bejelentések során, a) előadó bejelenti, hogy a szakosztály alakuló közgyűléseinek azon határozata, hogy Kolozsvármegye törvényhatósági bizottságától a szakosztály erkölcsi támogatása és a vármegyei gazdasági bizottság ügyének reáruházása kérelmezendő: teljesített és a törvényhatósági bizottság folyó évi május 31-i közgyűlésén a következő határozatot hozta:

A vármegye közönsége az E. G. E. Kolozsvármegyei szakosztályát törekvéseiben erkölcösileg a legnagyobb készséggel támogatja. Ezen támogatásra úgy a vármegye összes hatóságait, tisztségviselőit, valamint a községi hatóságokat és tisztségviselőket felkéri, illetve felhívja, a vármegyei mezőgazdasági bizottság teendőinek a szakosztályra ruházása iránt szabályrendelet tervezet bemutatására a vármegye alispánját azzal kéri föl, hogy ezt az öszi közgyűléshez mutassa be.

Intéző-bizottság a határozatot örvendtes tudomásul veszi és a szabályrendelet-tervezet kidolgozására a maga részéről elnökségből, dr. Pavlik Sándor, Zabulik László és Tokaji László tagokból álló bizottságot küldi ki.

b) bejelenti, hogy az elnökség a kolozsvári m. kir. állattenyésztési felügyelőség felhívására Bács, Kide, Tancs, Kalota Szt. Király,

Ketesd, Középlak, Komlód, Magyar-Fenes, Szász Lóna és Kolozs-Borsa községek előjáróságait és bizalmi férfait az állami fajbaromfikiosztás föltételeiről értesítette és ezen kiosztás lehetővé tételére szólította fel őket. A fölszólításra Bács, Kide és Tancs községek jelentették be összesen 65 fajkacásra való kérésüket. A bejelentés tudomásul szogál.

c) bejelenti, hogy az elnökség kolozsvármegyei kisgazdáknak az erdélyi száze kisgazdák gazdálkodását tanulmányozó útjára tett lépéseket, érintkezésbe lépett az Erd. Szász Gazdasság Egylettel, az E. G. E. útján fölterjesztést intézett a földmivelésügyi miniszterhez a tanulmányút segélyezésért, a kereskedelmi miniszterhez az utazási díj leszállításáért: miután azonban a földmivelésügyi miniszter a segélyt fedezet hiányában nem engedélyezte, bár a kereskedelemügyi miniszter a menetdíj felére való leszállítását megadta, a tanulmányút a viszonyok javulásának idejére kell balasztani. Tudomásul vétetik.

2. Előadó bejelenti, hogy a kolozsvári állattenyésztési felügyelőségnek a mezőgazdasági bizottsághoz intézet azon értesítése, hogy a Kolozsvármegye négy járásában a f. év őszén rendezendő állatdíjazásokra a földmivelésügyi miniszter 1200 korona államsegélyt engedélyezett, a szakosztályhoz utaltatott. Előadó bemutatja a tekei-, nádamenti-, nagy-sármási és bánffy-hunyadi járásokban tartandó tenyésztés- és üsződíjazási tervezet; de tekintettel arra, hogy a földmivelésügyi miniszter leirata szerint az 1200 k. államsegély csak az 1905. évi költségvetés törvényerőre emelkedése esetén utalványozható ki: intézőbizottság azt határozza, hogy az 1200 k. előlegezése az E. G. E. ig. választmányától kérelmezendő és a díjazási tervezet csak ezen kérés teljesítésekor közlendő.

3. Előadó bejelenti, hogy az elnökség a bánffy-hunyadi állatdíjazással kapcsolatban B. Hunyadon gyümölcs- és terménykiállítás rendezését tervezi, mely különösen a Kalotaszeg vidékének termelésére hatna igen üdvösen. Intéző-bizottság határozza, hogy ezen terv megvalósítása érdekében fölkéri az elnökséget aközgazgatási és gazdatényezőik támogatásának megnyerésére és a kiállítás rendezésére és díjazási költésége segélyezésének a földmivelésügyi minisztertől, valamint az E. G. E. választmányától való kérelmezésére.

4. Elnökség előadja, hogy a kolozsvármegyei legelők, különösen közbirtokossági legelők helyzetének javítása céljából szükségesnek tartja egy legelőgondozási és rendtartási szabályrendelet kidolgozását és annak a vármegyei téli közgyűlésére való terjesztését. A szabályrendelet tervezet kidolgozására intéző-bizottság az elnökséget, Gruner Károly dr. Pavlik Sándor, H. Veres Károly, Szász István és Zabulik László tagokat kéri föl.

5. Beérkezett konkrét indítvány alapján: az intéző-bizottság elhatározta, hogy az egyes, különösen mezősegi községek rendkívül káros vízhiányának megszüntetése céljából kérelmezendő a földmivelésügyi minisztertől, hogy a kútúrások községek részéről való eszközölésénél a kútúrások eszközökön kívül a csőhálózat

„AGRARIA“

magyar gépforgalmi részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság

resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemezek.

Magasított acél-ekefej.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített leveleim: „Agraria“ Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgönyeim: „Agraria“ Budapest.

Tiszta acélangyag
s a j á t
hámorainkból.

1457

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Ekegyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

költségeit is engedélyezze, mivel ezen költségek nagysága nehezíti meg ezen községekben az iváshoz és itatáshoz szükséges viz nyerését.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kérjük az előfizetéseket megújítását!

— **Időjelzés.** Julius hava, mint jelzéseim is szoltak valódi nyári hónapnak vált, a midőn a meleg valósággal nyári forrósággá növekedett, a melyben a bolygóknak segítségökre voltak azon napkitörések is, amelyeket óriási napfolt csoportok jeleztek nekünk a Napon s ezek azt most is, egész átmérőjében elfoglalják s rajta mint egy hosszú menetben végigvonulnak. Különösen kiválik egy csoport, mely két óriási foltból áll, mely egyre növekedőben van, tehát erős kitöréseket árul el nekünk, a melynek folytán ömlik hozzánk a forróság, csak néha szakítva azt meg egy-egy jégesős, villámütésekkel vegyes zivataros eső.

A 16-ki csomópont hatása alatt kezdett lassan borulni, a mely több helyen csendes esőt és lehülést hozott. A hónap vége felé azonban újra csak szárazabb, melegebb időre lehetünk elkészülve. E hónap hátralevő csomópontjai 23—24 és 27-re esnek. Augusztus hónap csomópontjai 1—3—4—7—8—14—15—20—23—27—29—30. Amelyek közül 15—23—30 a kiváló.

Augusztus eleje változatos lesz a sűrű egymásra következő csomópontok miatt, mely azonban csak abban nyilvánul, hogy a hőség alább hagy, esetleg szelekkel, vagy csendesebb jellegű csapadékkal. A 15-ki hatáskörében, a hőmérsék ismét emelkedik száraz idővel, míg a 13-iki hatáskörében ismét vissza esik az.

A 30-i nevezetes napja lesz a csillagászatnak, mely teljes napfogyatkozást hoz, csak az a kár, hogy nálunk aligha lesz e nevezetes tünemény észlelhető, mert a bolygók és Holdunk állása folytán borus időre van kilátásunk ekkor, hacsak a Nap kitörések, nem jönnek e tekintetben segítségünkre. Augusztus egészben kevésbé ígérkezik melegek, mint július hava. *Meteor.*

— **A tej és tejtermékek ellenőrzése.** A mezőgazdasági termények és termékek hamisításáról szóló törvény végrehajtása tárgyában kibocsátott miniszteri rendelet értelmében a tej és tejtermékek ellenőrzése az elsőfokú közigazgatási hatóságok feladatát képezi. Miután ezeknek a legtöbbször nincs meg a kellő gyakorlatuk és tájékozottságuk a visszaélések és hamisítások felismerésében, a földművelésügyi miniszter ez okból a törvényhatóságokhoz legutóbb kibocsátott rendeletében kijelenti, hogy jövőben az országos tejjgazdasági felügyelőség közegeit is megbizza a tej és tejtermékek ellenőrzésével, akik a tevizsgálatok eszközzése végett esetről-esetre kiszállanak egyes helyeken. Ezek részére kéri a miniszter a törvényhatóságok támogatását.

— **Gazdasági iskolák a tanítóképzőkben.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletet intézett valamennyi tanfelügyelőhöz, akinek kerületében tanító- vagy tanító-nőképző van, amelyben elrendeli, hogy a folyó iskolaévtől kezdve mindazon állami tanító- és tanító-nőképző intézeteknél, ahol a gyakorló iskola eddig csonka, azaz V—VI. osztály és Ismétlőiskola nélkül való volt, életbe kell idéptetni az V. és VI. osztályt és a gazdasági irányú ismétlőiskolákat. Meghagyja továbbá a miniszter, hogy a növendékeknek alkalmat kell adni, hogy minél többet foglalkozzanak a gazdasági iskolában. Tervbe vette továbbá a miniszter, hogy valamennyi tanító-nőképzővel kapcsolatosan főziskolát és kisebb házi gazdaságokat rendeztet be a gyakorlati oktatás céljaira.

— **A magyar gyümölcs.** Amint a „Gyümölcs-kertész” írja. Ausztriából, valamint Németországból naponként kérdezősködnek magyar gyümölcsstermesztők címei után. Akinek egy-egy gyümölcsnemből nagyobb készlete lesz, idejében jelentse be címét és a készlet mennyiségét az Országos Gyümölcstermesztési miniszteri biztossághoz a földművelésügyi miniszteriumban, ahová a legtöbb kérdezősködés érkezik.

— **Államsegély a kisküküllői gazdáknak.** A kisküküllői vármegyei gazdasági egyesület kérésére a földművelésügyi miniszter 200 ezer korona államsegélyt utalt a vármegye birtokosainak, amely összegből nagyobb mennyiségű pinzgau tenyészüszőt és tehenet szerez be az egyesület és oszt szét a megye középbirtokossága közt.

— **Kolozsvári ifjak az algyógyi földművelés iskolában.** A kolozsvári gazdasági egyesület elnöksége fölhívást intéz Kolozsvár földművelőihez, amelyben a tudásnak és tanulásnak a kisgazdáknak való óriási hasznát világosan és szépen kifejtve, arra buzdítja a kolozsvári földművelő gazdákat, hogy fiaikat az algyógyi földművelés iskolába küldjék el. És hogy ezen okos fölhívásnak kellő fogantatja is legyen, tudatja az elnökség, hogy két kolozsvári földművelő gazda fiának Algyógyon való ingyenes ellátását a gazdasági egyesület társintézménye, a Kolozsvári Gazdák Hitelszövetkezete magára vállalta. Közli a fölhívás a földművelés iskolába való fölvétel feltételeit és tudatja, hogy az egyesület elnökségénél augusztus 1-ig kell jelentkezni. Mindenesetre szép föladata tűzött ki maga elé a kolozsvári gazdasági egyesület, mikor az értelmes kolozsvári gazdák tudásának ilyen módon való gyarapítására törekszik és hiszszük is, hogy ezen munkának meg lesz a kívánt sikere.

— **A földhaszonbérlok adója.** A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület felterjesztést intéz a törvényhozáshoz, amelyben azt kéri, hogy elemi károk esetén, amidőn a földadó egy részét elengedik, a földhaszonbérlok III. oszt. kereseti adójából is történjen adóelengedés. Kéri egyúttal, hogy az adóreform alkalmával a földhaszonbérlok adójának kivételéhez méltányosabb kulcsot alapsítsanak meg. A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület ezen kérelme teljesen méltányos és annak törvényhozásilag leendő keresztülvitele nagyonis kívánatos. Mert az elemi károk esetén nemcsak a birtok jövedelme csökken, hanem még inkább az annak kihasználására alakult haszonbéri üzemé, holott a földadóelengedéssel igen sok esetben (t. i. ahol a földadót a tulajdonos fizeti) csak a birtokoson könnyítenek és nem egyúttal az elemi csapások súlyát tulajdonképpen viselő haszonbérlok is. Másrészt azonban a folyton kedvezőtlenebb termelési és értékesítési viszok annyira csökkentik a haszonbérlet jövedelmezőségét, hogy a III. oszt. kereseti adó kivetésében is az eddiginél méltányosabb kulcs alkalmazásával kell segíteni az intenzív mezőgazdálkodást tagadatlanul hatalmas arányokban fokozó haszonbérlokön.

— **Az idei szőlőtermés veszedelme.** — Az ország minden részéből riasztó hírek érkeznek a peronospora nagymérvű fellépéséről. Eddig csakis Aradhegyalját kimélte meg; különösen pusztít ez a betegség a dunamenti szőlőkben. A peronospora felléptét a szeszélyes időjárásnak lehet betudni.

— **Magyarország tavalyi bortermése.** Az 1904. évi bortermés statisztikája most készült el a földművelésügyi miniszteriumban. Az eredmény az, hogy tavaly a magyar korona országában 4,256,907 hektoliter bor termett. Ebből Magyarországra 3,471,460, Horvát- és Szlavonországra 785,447 hektoliter esik. A múlt évi termés tehát megközelíti a fillokszeravész előtti idő termésmennyiségét. A szőlővel beültetett terület 1904-ben 502,834 katasztrális holdat tett. Minőség szerint termelt: közönséges fehér bor 2,584,867, közönséges siller bor 1,157,481, közönséges vörös

bor 380,088, fehér pecsenye bor 86,020, vörös pecsenye bor 15,491, fehér csemegebor 26,734, vörös csemegebor 4145, aszú 2081 hektoliter. Az összes szőlőtermés értékét a statisztikai kimutatás 130,518,897 koronára becsüli. Ebből a csemege- és borszőlő 5,116,443 korona, az aszúbor 564,697 korona értékű volt. A szőlő átlagos becisére 0,26 korona kilogrammonként, az aszúboré 271 korona 36 fillér volt hektoliterenként. Az idei szőlőtermés előreláthatólag a múlt évit nem fogja meg se közelíteni, miután máris nagy mértékben lépett fel a peronospora.

— **A termésjelentések hamisítása Amerikában.** Washigtonból jelentik, hogy ott a földművelésügyi hivatal botránya — a hivatalos termésjelentések meghamisítása dolgában — mind nagyobb arányokat ölt. Megállapították, hogy az áprilisi nagy buzaárhanyatlást is a statisztikai hivatal hamis adatközlése okozta, miáltal sok ezren tönkre is mentek. A gyapottermésjelentések körül is nagy szabálytalanságokra jöttek reá és ez ügyben most szigorú vizsgálat folyik. Az érdekelt beavatottak e hamis jelentések alapján július hónapban — ha tervük sikerül — tíz millió dollárt nyertek volna a gyapotárakon.

— **Nemzetközi méhésztgyűlés.** A német, magyar és osztrák méhészek évenként szokásos vándorgyűlésüket az idén Danzigban (Poroszország) rendezik augusztus hó 5—9-ig. A gyűléssel egyidejűleg kiállítás is rendeznek. Akik a vándorgyűlésen részt akarnak venni, a Magyar Országos Méhésztgyűlésületnél (VII., Kertész-u. 38) jelentkezhetnek.

— **A peronospora és filloxéra ellen való védekezés.** A múlt évi terméskárokról a földművelésügyi miniszterium által most kiadott kimutatás szerint 1904-ben szénkéneggel kezelték filloxéra ellen 21,006 kat. h. filloxéra-lepett és 20,150 kat. hold egészséges szőlőt. A peronospora ellen való védekezést 390,280 kat. holdon hajtották végre és pedig 381,414 kat. holdon a védekezés kielégítő eredménnyel járt, mindössze 8,866 kat. holdon nem volt semmi, vagy kevés eredménye a peronospora ellen való permetezésnek.

— **Pef (Porcellán emall festék.) Bessemer festék (védjegy üllő)** Mezőgazdasági körökben már évek óta kitűnő hírnévre örvendnek — Lutz Edé és Társa festékgyárosok által, Budapest, Úrnagy-utca 4. sz. — gyártott festékek és ajánlatosnak tartjuk ezen gyártmányokra e helyen is utalni. Pef (porcellán emall festék) minden célra alkalmas fényzsin, különösen olyan helyekre ajánlható, ahol súly fektetik csinos és könnyen tisztán tartható felületekre. Szeszgyárak, tejjgazdaságok, gyümölcsrakatárak, éléskamrák, nemkülönben gépházak, konyhák, closették mázolására Pef nagyon alkalmas. Minthogy porcellánhoz hasonló, kemény sima mázolat, piszok, házi és penészgomba képződését megakadályozza, amennyiben vízzel bármikor lemossható. Tekintve továbbá, hogy a Pef festékkel mázolatok hosszú évekig is eltarthatnak, az ár olajfestékkel szemben aránytalanul olcsó. Mint az a szakkörök ítéleteiből is látható, a Bessemer-festék (védjegy üllő) vasszerkezeteknél a leghatásosabb védelem rozsdá, továbbá időjárás és vegyi befolyások ellen. Hiszen ismeretes, mily károkat és kellemetlenségeket okozhatnak vasszerkezeteknél a nem elég conserváló képességgel bíró mázolatok és így egy csekély arányban tekintetbe nem jöhet. Fontos ezekenkívül, hogy a Bessemer-festék teljesen mérge mentes, mely tulajdonságánál fogva istállóban is teljes nyugodtsággal alkalmazható. Hiszszük, miszerint ezen két gyártmányt b. olvasóinknak nyugodtan ajánlhatjuk. — Bővebb felvilágosítással a gyárosok bizonyára szívesen szolgálnak. 1553. I.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Fischer és Társa

faiskolák

Nagynyed (Alsófelmegye).

40 katasztrális holdon fekvő faiskolánk Erdélyben a legnagyobbak és leggazdagabbak.

Készlet: 80.000 gyümölcsfa különböző alakokban és a legjobb és legfinomabb fajokban.

Gyümölcsvadoncokban készlet 1 millió.

Gleditsia legjobb kerítés növényben készletünk 1 millió.

Akácfa, erdősítésre alkalmas 1¹/₂ millió. Disz-cserjék, sőtátér, magános fák. 1352

Árjegyzék ingyen.

Faiskolánk megtekintésére az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

2 1/2, 3, 4, 6, 8, 10 lóerő
 kitűnő karban levő Shuttlewort és egyéb
 gyártmány 1553
— gőzgarnitúrák —
 jutányos árban eladók Kállai Lajos gépgyá-
 rában Budapest, VI., Gyár-utca 50. sz.
**Gazdasági kereskedelmi és ipar-
 bank Részvény-Társaság**
BUDAPESTEN, MUZEUM-KÖRÚT 19.
 Telefon 149. Postataktvizi Cheque száma: 15603.
 Cheque száma: a Magy. Iesznit. és pénzváltó-banknál.

BANKOSZTÁLYA
 utján törlesztéses jelzálogkölcsönt
 földbirtokokra, továbbá városi bérhá-
 zakra legelőnyösebb feltételek
 mellett és leggyorsabban bonyolít
 le az érték legmagasabb arányáig.
 Megkeresésnél beküldendő a te-
 lekkönyvi kivonat és kataszteri
 birtokiv.
VÁLTÓ.
 kölcsönt gazdáknak, birtokosok-
 nak, gazdatiszteknek,
KÖLCSÖNT
 sorsjegyekre, értékpapi-
 rokra és vidéki takaré-
 pénztári részvényekre
 a legelőnyösebb módon eszközöl.

GÉPOSZTÁLYA
 utján szállít csakis elsőrendű
 gyártmányban legkedvezőbb fi-
 zetési feltételek mellett:
 Gazdasági gépeket,
 Gőzcséplő-készleteket,
 Tolókerék-rendszerű vetőgépeket,
 Egyetemes acél-ekéket,
 Gazdasági malomberendezéseket,
 Tejgazdasági gépeket,
 Fűrészgépi berendezéseket.
 Szecskavágókat,
 Répavágókat,
 Morzsológát,
 Darálókat stb.
 1461
 Tejgazdasági, baromfitenyésztés,
 gépek és eszközök, tejtelepek, czu-
 kor-, szesz- és keményítő-gyárak be-
 rendezése. Műtrágya, erőtakarmányok,
 Derhymelasse, zsák, ponyva stb. stb.

Árjegyzék, költségvetés és szaksterü felvilágosítás
 ingyen.
 Gazdasági egyesületeknek, valamint községi szövetkezeteknek tömeges
 megrendelésnél rendkívül kedvezményes árak és feltételek.

Magyar Jelzálog-Hitelbank
Képviselősege Kolozsvártt
 (Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
 Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.
4%-os és 4 1/2%-os
Záloglevélkölcsönöket
 nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50
 évi törlesztéssel 4-95 százalék-,
 nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törleszté-
 tessel 5-25 százaléknál évi részletfizetés mellett és
 magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os
 záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törleszté-
 tessel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő
 házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részlet-
 fizetés mellett.
 A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok érté-
 kére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve
 az Erdélyi Gazdasági Egylet
 bizalmi férfiai adnak véleményt. (1001.)
 A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os
 záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyeresémetővények

Értesítés.
 Van szerencsém a n. é. közönség tudomására
 hozni, hogy a kedvező feltételi kölcsönnyújtása és
 előzékeny eljárása révén kitűnő hrnevü
„Nagyszebeni földhitelintézet“
 részéről
 Kolozs és több szomszédos megye területére
ingatlan jelzálog kölcsönök
„Kizárólagos ügynökségével“
 bizattam meg.
 Ebbeli működésemben legkedvesebb kötelessé-
 gem, hogy a bizalomteljesen hozzám forduló felek-
 nek a lehetőségig gyors és költséget kimélt eljárás-
 sal szolgálatára legyek.
 Bárminemű felvilágosítással, útbaigazítással
 készségesen díjmentesen szolgálok.
 Különös előny: eljárásomnak, hogy minden
 kölcsönvevő bármily elhanyagolt birtok- és teher
 viszonyai véglegesen rendeztetnek.
 Egyidejűleg óva in em a n. é. közönséget akár
 helybeli — akár budapesti — vagy vidéki pénzközvetítő
 csábító hirdetéseknek vagy „szaladó ügynököknek“,
 — amelyek ilyenmü jelzálogkölcsönt pénzintézetek
 közvetlen megbízását nem igazolják — fel nem ülni,
 mert ezek eljárása teljesen megbízhatlan, időt vesztő
 és minden esetben akár eredményes- akár nem ter-
 hesen költséges.
 Teljes tisztelettel 1243
Erdélyi erdő-faanyag és bányaugynökség.
Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOSZVÁRTT
 Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt
 Korbuly-ház) olesó jelzálog és váltókölcsönöket nyújt. A
BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD

Richéket
 mindennemű nyomtatványhoz
 szép elcsúszta kivitelben
 pontosan és olesón
 készült
Fischer Sipót
 Fotográfusok és Művészek
Budapest
 VIII. Vas-utca 7. sz. alatt
 Vidéki megrendelések is pontosan
 eszhoztatnak

— Erdély kávé forrása a Flumel Kávė-
 behozattal Társaság főktelepénél, Mátyás-
 király-tér 12. (Bittó Rezső mellett) a legki-
 valóbb fujú kavék mesés olesó árban sze-
 rezhetők be. Vidékre 5 kgos megrendeléseket
 bérmentve és vámmentesen fogánatosítunk.
 Telefon! 1436.

Cséplőgép garnitúra
olesó áron eladó.
 Értekezni lehet: **B. BAK LAJOSNÁL,**
 Kolozsvár, Malom-utca. 1587

Irodalmi Megjelent
KUNOSSY, SZILÁGYI és TÁRSÁ
jelentés! Könyv-, mű- és zeneműnagykereskedésén
az 1905. évre szóló
Hasznos Könyvnaptár,

mely irodalmi részében rendkívül érdekes közlé-
 ményeket ad Brédy, Dömötör, Mikszáth, Radó és
 Szomaházy tollából és felüleit a klasszikus és modern
 magyar irodalom összes nagyszabásu alkotásait, valamint az
 egész magyar irodalom termékeit bibliographiai csoport-
 osításban. A könyvnaptárban előforduló műveket
csekély havi részletfizetésre szállítjuk.
 Ezen terjedelmes és a könyvszükséglet megválasztásánál
 nélkülözhetetlen nagybecsü díjtalanul és bérmentve
 segédkönyvet mindenkinek küldjük a német irodalmat
 felőle gazdag tartalmu könyvjegyzékünk és zeneműjegyzékünk
 útján. Csakunk, mely az irodalom és művészet érdekeit kívánja
 első sorban szolgálni, mindenkinek, még a legszerényebb
 jövedelemmel rendelkezőknek is lehetővé teszi,
 hogy könyvszükségletét előnyös fizetési módokat,
 csekély részletek mellett beszerezhesse.

Tessék kérti az 1905. évi Hasznos
 Könyvnaptárt díjtalanul és bérmentve!
 Vidéki, helyi és utazó képviselők, kik e szakmában
 már megfelelő szép eredménnyel működtek, a leg-
 előnyösebb feltételek mellett nyernek alkalmazást.

Kunossy, Szilágyi és Társa
 ● Könyv-, mű- és zenemű-
 nagykereskedés és kiadóvállalat
 Budapest, Ujvilág-utca 16.

Sárga János, Kolozsvártt
 ékszerész, mű-ötövös, egyházi szerek műintézte.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát
 arany-, ezüst nemükben, drá-
 gakő-ékszerekben, valamint An-
 gol, Francia és Berndorfi különlegességekben.

Kitűnően berendezett műtermében készít ezüst-
 nemüket, ékszereket, valamint magyar disz-
 ékszer és egyházi felszereléseket. 1416

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

RÖCK ISTVÁN gépgyára
BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
 Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gáz-
 gépek szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
 Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű
 gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
 Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
 Hűtőtelepek és jéggyárak.
 Gőpberendezések malmok, téglagyárak, olaj-
 gyárak és kékfestő-gyárak részére.
 Hidraulikus sajtók különböző nagyságban.
 Borsajtók és szőlőzúzók. 1475

Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899.

Arany érem
Budap 1899

Arany érem
Pozsony 1902

hydrau-
likus
sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust sajtolásra
a nagy üzem számára 2 kitalható kosárral
vagy 1 kosárral.

Bor, gyümölcsbor és gyümölcsnedv-
sajtókat kézihajtásra Herculesnyomóerő-
szerkezettel, fa- vagy vastányérral.

Gyümölcs- és

szőlő-örlőket,
bogyózó-
gépeket,

Gyümölcs-aszaló készülékeket gyártanak és szállítanak jótállás mellett,
mint különlegességet a legújabb szerkezetben

Mayfarth Ph. és Ta., Bécs, II/1.

különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Megrendelések idejekorán
kéretnek 1579

Legteljesebb Magyar Levelező.

Levélminták, beadványok, folyamodványok, kérvények, családi, keres-
kedelmi és más levelek helyes szerkesztésére.

Szerkesztette: **KNORR ALAJOS** ny. kir. táblabíró.

Harmadik javított és bővített kiadás.

Ára füzve 6 kor., aranyozott vászonkötésben 7 kor. 20 fill.

ÖNÜGYVÉD vagyis gyakorlati útmutatás jogügyletek
elintézésére, okiratok a beadványok szer-
kesztésére, a legújabb törvények alapján, 378 irónáypéldával fel-
világosítva bírák, ügyvédek, jegyzők és felek használatára, írta:

KNORR ALAJOS

köz- és váltóügyvéd, III. oszt. vaskoronarend lovagja, ny. kir.
ítélőtáblai bíró. 1450. II.

Hatodik egészen átdolgozott kiadás.

VI. egészen átdolgozott kiadás, a legújabban szentesített törvények-
hez alkalmazva. Ára füzve 10 kor., bekötve 12 kor.

Ifj. **NAGEL OTTÓ** könyvkiadóhivatalában Budapest,

VIII., Muzeum-körút 2. szám (a Nemzeti Színház bérházában)

BENZINMOTOROK, GŐZCSEPLŐKÉSZLETEK, ARATÓGÉPEK ÉS EGYÉB MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK

legújabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

1458

A m. kir. államvasutak gépgyáranak vezérügynökségénél

Budapest, V. kerület, Váci-körút 32. szám

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Erdélyi képviselő: **WESSEL LEÓ** Kolozsvár, New-York-szálloda.

BÜKKFA-SZÉN

waggonszámra métermázsánként 2 koronak 80 filléért
Retteggi sz.v.v. állomáson waggonba rakva, lehát a legol-
csóbban beszerezhető

Gróf Teleki László Gyula úr
erdélyrészi erdészeténél

Kecsed, u p. Nagy-Iklód.

NB. Zsákban való szállítás rendelésénél a zsák önköltsé-
gen számíttatik fel; vagy zsákokat kérünk küldeni. Szállítunk
szemet kisebb mennyiségben is, csak az illető küldjön
zsákokat, vagy pedig a zsák árát is felszámítjuk.

Megrendeléseket szíveségből átvesz az „Erdélyi Gazda”
kiadóhivatala is. 1423

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
birtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített
telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérhá-
zaknál a telekkönyv, házberadó vallomás hitelesítve és az épület
vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas
összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsö-
nknél számíttatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök
közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással
készséggel szolgál az

Igazgatóság.

1501

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Előnyös feltételek.

Teljes 100-as árfolyam.

(1477)

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi
szuperfoszfátok, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szu-
perfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

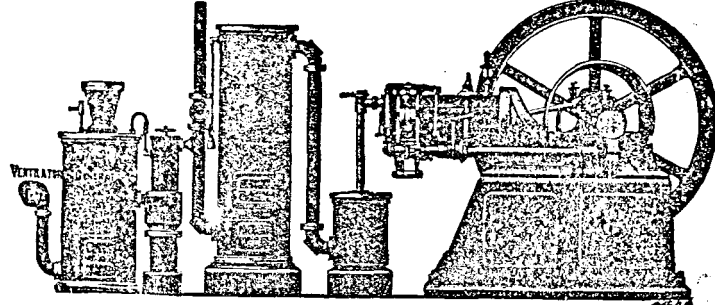
Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi Irodája: **BUDAPESTEN, V. ker., Nádor-utca 4. szám**, a hová a rendelések és mindennemű kérdezősködések intézendők.
Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

CLAYTON & SHUTTLEWORTH,
Budapest, Váci-körút 63.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, löhere-cséplők,
úszító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet jr.
kapálók, szece-kavagók, répvágók, kukoricza-
morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytemes
szél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden
egyéb gazdasági gépek.

1242

1465.

Eredeti OSERS és BAUER motorok
BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.
Motorgyár és vasöntöde: Bécs.
Benzin- és petroleum-motorok és locomobilok, szlvő-gáz-motortelepek
2-3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú
gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

**EKÉK, BURGONYAKIEMELŐ GÉPEK,
RÁKÓCZI-DRILL VETŐGÉPEK, „MIL-
WAUKEE“-FŰKASZÁLÓK, ARATÓGÉPEK.**

DRÖSSLER KÁROLY
CS. ÉS KIR. SZAB. GAZDASÁGI GÉPGYÁRA
BUDAPEST, VI., Váci-körút 59. szám.
1449

„PEF“ (Porcellán-Email-Festék) falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad.
Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.
Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.
Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkezelési helyiségek, istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, klozetek satöbbi részére felette célszerű.

BESSEMER-FESTÉK (védjegy üllő)
legtartósabb rozsa elleni mázolat, mindennemű vasszerkezetek, vas és hullámbádogtetők, tartók, istálló vasgerendák, kerítések, vaskapuk, vasablakok, gépek, locomobilok stb. részére.
Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosai.

Lutz Ede és Társa, festékgyár
BUDAPEST, VII., Órnagy-utca 4.
1568. I.

GANZ és TÁRSA
vasöntő és gépgyár részvénytársaság
• LEOBESDORF. • BUDAPEST. • RATIBOR. •
Városi üzlet: BUDAPEST, Ferencziek-tere 2.

Ajánlja:
Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiórlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szítákat, szállítócsigákat-, zsákvonókat-, detachurók- és egész malomberendezéseket.
Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.
Electromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.
Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.
Az 1900-ik párisi kiállításon 6 díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve. 1485

A legjobb minőségű
— juta- és len —
ZSÁK,
vizhatlan kazal-, gép-
— és szekér —
PONYVA
bármily méretben a
legolcsóbb gyári árban
kapható 1451

FISCHER J.
ponyva- és zsákár-
házában BUDAPEST,
V., Nádor-u. 31-33.
KÖLCSÖN-PONYVÁK
a hordás és cséplés idő-
nyére mérsékelt kölcsön-
díj mellett. — Sodrott
szőlőkötöző fonalak,
sokkal jobb a raffiánál.

Gazdák Biztosító Szövetkezete
BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok:	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K.
	Alapítók	1.278.240.— "
	élet	200.000.— "
Tartalékok		455.436.11 "
Összesen:		2.333.676.11 K.

1901. évi fölösleg 90.349.— K
1902. " " 59.782.36 "
1903. " " 109.331.73 "
1904. " " 72.438.23 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.
Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. 1904. évben a jégkár ellen biztosítottak 2%-os díjvisszatérítésben részesülnek.
Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványon és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013 **az igazgatóság.**